

מראי מקומות- זבחים י"ד

של צבור, וכמש"כ תוס' לעיל (ח: סוד"ה הנך).

(ד) **חוץ לזמנו שפוסל בשלמים, אינו דין שיפסול בחטאות- פרש"י**, אבל מ"מ לא אמרי' דחייב כרת, משום דדיו לבוא מן הדין להיות כנדון, ובשלא לשמה ליכא כרת. ולכא' יש להעיר על דברי רש"י, למה כ' דהטעם הוא משום דיו, לימא דאין שייך ללמוד כרת מכאן משום דאין עונשין מן הדין. וע' בקובץ שעורים (ב"ב שט"ז) דהוכיח מכאן דבאמת שי' רש"י הוא דבעונש כרת שפיר עונשין מן הדין, ודלא כשי' הרשב"ם בב"ב (פח:), ושי' תוס' בחולין (קט"ו), דס"ל דגם לענין כרת אמרי' דאין עונשין מן הדין.

(ה) **אין מחשבה מועלת בהולכת חטאות אלא מפתח האולם ולפנים- הק' בחי' ר' ארי' לייב** (ב', ז'), הרי כמו דלשיטת רבנן דכל הולכה אי אפשר לבטלה (לשי' רש"י והרמב"ם) ולכן מחשבה פוסלת בהן, ולא אמרי' דמחשבה פוסלת רק בחלק ההולכה הנצרכת, אלא אמרי' דמחשבה יכול לפסול בכל ההולכה, מ"ש כאן דלא אמרי' כן, אלא דמחשבה אינה פוסלת אלא מפתח האולם ולפנים. וביאר ר' לייב, דמה דמחשבה פוסלת בכל ההולכה לרבנן, היינו משום דכיון שא"א לבטלה, גילוי הוא דהוי עבודה המתרת, ולכן מחשבה פוסלת בו. אבל כאן, בחטאות פנימיות, חידש ר"ל דמודה ר"ש לענין חטאות פנימיות, אבל אינו מודה דכל ההולכה הוא עבודה המתרת, אלא דמה שאמר התורה והביא אותו לאהל מועד, זהו עבודתה של הולכה. וא"כ, ממילא רק אז, שמכניס הדם לפנים, אז הוי עבודה המתרת, ורק בזה שייך שמחשבה פוסלתה, ושאר הליכתה אינה עבודה המתרת, ולכן אין מחשבה פוסלתה לר"ש (וע"ש שביאר עפ"ז מש"כ רש"י דלאו אורח ארעא, וליישב קו' השטמ"ק הנ"ל).

(ו) **אין מחשבה מועלת בהולכת סילוק בזיכין אלא מפתח היכל ולחוץ- פרש"י**, דכל ההיכל

(א) **סד"א הואיל וכתוב ולקח ואי אתי קוף רמי** להו אידי' בעי למישקל זימנא אחריתי- כ' המרומי שדה דמה דנקט קוף ולא אדם אחר, היינו משום דזה לכא' תלוי בשאלת הגמ' ביומא, בחפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו, וא"כ בחבירו אפשר דמהני, אבל ע"י קוף ודאי לא מהני. וע"ש שהביא שיש שלמדו מכאן שאם אדם מניח לולב לתוך ידו של חבירו אינו יוצא מצות לקיחה, וכ' הנצי"ב שטעות הוא, ע"ש שביאר החילוק.

(ב) **הואיל ועבודה שאין יכול לבטלה- פרש"י**, דע"כ צריך הולכה, לפי שאין שוחטין בהיכל, דלאו אורח ארעא. והק' השטמ"ק, הא קיי"ל דאין פוסלין משום דלאו אורח ארעא. ועוד, הא מסקינן דשפיר הוי אורח ארעא. ולכן הוא פי' דאין שייך לשחוט החטאת בהיכל משום דצריך צפון, ואפי' למ"ד דבין האולם והמזבח צפון הוא, ודאי באולם והיכל אינו צפון, לפי שיש מחיצות מפסיקות, ומשו"ה הוי ההולכה עבודה שאי אפשר לבטלה. **והמקדש דוד** (ד', ג') כ' דלא הי' ניחא לי' לרש"י בזה, דרש"י הי' ס"ל שיש ב' דינים בשחיטת קדשים, צריכים להיות בצפון וגם על ירך המזבח, אבל דין קבלת הדם, הגם דצריך להיות בצפון, אי"צ להיות על ירך המזבח. וא"כ, י"ל דס"ל לרש"י דהיו יכולים לשחוט הבהמה בעזרה, ולהביא הבהמה עצמה לתוך ההיכל, ולקבל הדם שם, דשם שפיר נקרא צפון, ועי"ז שייך לבטל מצות הולכה. ועי"ז כ' רש"י דלא היו יכולים לעשות כן, משום דלאו אורח ארעא היא לעשות כן.

(ג) **והאמר ר' שמעון, כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול- פי' רעק"א**, דהמקשן סבר לדמות שלא לשמה לפיגול, משום דס"ל להמקשן דהפסול שלא לשמה בחטאות פנימיות נלמד מחטאת חלב, וא"כ לכא' יש לפרוך, מה לחטאת חלב שכן חייב בפיגול, וא"כ גם שלא לשמה צריך להיות פסול, ואין ראי' מזה לשלמים. ועי"ז תי' התרצן שאין פסול שלא לשמה בחטאת חלב נלמד משלמים, אלא מפר העלם דבר

(ג', א', אות י"ג) דרבה ור' יוסף ס"ל דכיון דס"ל לר' שמעון דהולכה אפשר לבטלה, א"כ ע"כ אי"ז עבודה שצריך לכהן, שהרי אין צריכין לאותה עבודה בכלל, ולכן שפיר כשר בזר. וע"ז הק' אביי, דהא שחיטה הוי א"א לבטלה, ומ"מ כשרה בזר. כלומר, איך מדמינן זרות למחשבה, הא שחיטה הוי עבודה לענין מחשבה, ומ"מ כשרה בזר, הרי חזינן דחלוקין הן שמות העבודה שלענין מחשבה משלענין זר, וא"כ י"ל דה"ה לענין הילוך, דאע"ג דלענין מחשבה שם עבודה עליה לפי הרבנן, מ"מ לענין זר לאו שם עבודה עליו. דהיינו, דאיסור זרות תלוי אם העבודה מסורה לכהנים או לא, ואם אינה מסורה לכהנים, אין בה איסור זרות, וא"כ אולי שפיר י"ל דאף דיש על הולכה שם עבודה לענין מחשבה, מ"מ אין בה איסור זרים, לפי שלא ניתנה עבודה זו לכהנים. וע"ז השיב הגמ' דשחיטה אין לה שם עבודה מצד עצמה כלל, דהיינו דלעולם א"א לחלק שם עבודה ולומר דלענין מחשבה הוי עבודה ולענין זרות אינה עבודה, דכל דבר שהוא עבודה צריך להיות נעשה ע"י כהן דוקא, אבל שחיטה אינה עבודה כלל. אבל לענין הולכה, כיון דיש בה פסול מחשבה לפי רבנן, י"ל דגם יש בה פסול זרות.

(י) **שחיטת פרה בזר פסולה** - כ' התוס' ישנים ביומא (מב.) דנראה דצריך בגדי כהונה כשאר עבודות. אבל ע' בחזון איש (פרה ח'), ג') דכ' דכיון דהגמ' מדמה שחיטת פרה למראות נגעים, א"כ כמו דבמראות נגעים אי"צ בגדי כהונה ולא שאר דיני כהונה אע"ג דצריך כהן, כן לענין דיני פרה, אע"ג דצריך כהן.

(א) **ולאו כל דכן הוא, קדשי בדק הבית הויא עבודה, קדשי מזבח לאו עבודה היא** - ע' במיוחס להרשב"א במנחות (ו:) שנתקשה בשו"ט של הגמ', דמתחלה השיב לו דשאני פרה דקדשי בדק הבית הוא, ופרש"י דע"כ לאו עבודה היא, אלא משום גזה"כ הוא, ושוב הק' לו דקדשי מזבח הוי כש"כ, איזה כש"כ הוא זה, הרי אמרי' דגזה"כ הוא. וזהו מה שהשיב לו, דכמראות נגעים הוא, דאינו עבודה, וזה ה"י באמת תירוצו מעיקרא, ומהו

כשר להשלחן, ולכן בכל ההיכל אין מחשבה פוסלת. וכיון שהגיע לעזרה, גם שם מחשבה אינה פוסלת, שהרי כל העזרה כשרה להקטיר הבזיכין, וא"כ אי"צ לאותה הולכה. ומה שמחשבה פוסלת בהאולם, כ' הברכת הזבח והצאן קדשים דזהו משום דאף האולם הוי כעזרה לענין דאין שייך ליתן השלחן שם, מ"מ אין ברצפת האולם קדושת רצפת עזרה לענין הקטרה.

(ז) **ואת"ל תוך הפתח כלפנים, אין מחשבה מועלת אפי' פסיעה א' אלא בכדי הושטת ידו - ע' בחי' הגרי"ז כאן (וכע"ז בספרו על הרמב"ם עמ' פא), דכ' דלכא' ה"ה בקטרת צריך להיות הדין כן, דמזבח הפנימי יכול להיות בכל מקום בהיכל, וא"כ גם לענין קטרת לא יהי' פסול הולכה. אלא דכ' דזה אינו, דהרי הדין הוא דאם נעקר מזבח הפנימי ממקומו מקטיר קטרת במקומו, אלמא דיש לו קדושת מקום, וא"כ אי אפשר לבטל הליכתה, וא"כ מחשבה פוסלת בה בזמן הליכתה.**

(ח) **הולכה בזר מהו - ע' בקרן אורה דהק' על שאלה זו, ממ"נ, אם קים ל' להשוואל הדרשה דוהקריבו זו קבלת הדם, ואפקי' בלשון הולכה, א"כ ודאי זר פסול. ואם לא קים ל' הך דרשה, א"כ פסול מחשבה בהולכה מנלן, דהאיכא למיפרך מה לשאר עבודות שאי אפשר לבטלן [ואם רבנן ס"ל דגם הולכה א"א לבטלו א"ש]. ומה דשוואל ביומא דהולכה בשמאל מהו, פי' שם בתוס' דהא אשכחן הולכה בשמאל בכה"ג ביו"כ, אבל מהו הצד שזר יהי' כשר להולכה אם דרשי' כנ"ל. וכ' דעכצ"ל דהני דרשות שייכי אהדדי, דהיינו דכיון דמצינו הולכה בשמאל, נימא דלענין זר ג"כ הולכה חלוקה מקבלה, ולא דרשי' האי קרא דהולכה בכלל קבלה, ולא כ' כהונה אלא לגבי קבלה לחוד. ומה דמחשבה פוסלת, צ"ל דס"ל להשוואל ולר"ח דפסול מחשבה בהולכה ילפי' במה הצד משחיטה וקבלה וזריקה, ולא ס"ל להפירכא דמה להני שכן אי אפשר לבטלם.**

(ט) **והא שחיטה וכו' שחיטה לאו עבודה היא** - בביאור השו"ט של הגמ', כ' הדבר אברהם

(יד) **יחזיר לכשר- פרש"י**, ואשמענין דהולכה זו שעשה הכשר שלא ברגל, שהושיט להפסול, לא נעשית בהכשר ולא שמה הולכה, ולכן צריך שיחזירנה למי שנתנה לו, ולא מניחין לו ליתנו לכשר לפניו, שהוא יוליכה להמזבח. והק' **המראה כהן**, לפי מש"כ **המשל"מ** שהבאנו לעיל, דלמ"ד דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה, צריך רק לקיים איזה הולכה, אבל לא צריך שתהי' כל ההולכה ברגל, א"כ למה צריך להחזירה לאחריו, הרי יכול ליתנו לכשר שלפניו לגמור ההולכה ברגל. ותי' דצ"ל דמירי שהפסול הי' ממש אצל המזבח, ולא הי' מקום לעשות שום הולכה עוד ברגל. וע"ע בקרן אורה, דלמה צריך להיות הציור דוקא בשנתנו לפסול שלא ברגל, הרי אפי' אם נתנו לכשר שלא ברגל צריך להחזיר לאחריו, לפי שעדיין לא קיים מצוה הולכה. וכ' דתי' רש"י זה במש"כ דיש עוד חידוש, דמה שנתנו לפסול אינו מפסיק (אבל אה"נ, לגבי דיני הולכה ברגל אין שייך כלל להא דהי' פסול).

השו"ט. וכ' ליישב דאף דכוונת התרצן מעיקרא הי' לומר דבאמת אינו עבודה, וכמש"כ רש"י, אבל המקשן סבר דכוונתו היתה דכיון דלא מצינו בשום מקום שהקפיד התורה על כהן לשחיטה בקדשי מזבח, א"כ ע"כ לענין קדשי מזבח לאו עבודה היא, ורק לענין קדשי בדק הבית הוי עבודה. וע"ז הק' לו, דאם לגבי קדשי בדק הבית עבודה היא, כש"כ לענין קדשי מזבח צריך להיות עבודה. ומשני דלא הי' דעתו מעולם לומר דעבודה היא לגבי קדשי בדק הבית, אלא דכוונתו היתה לומר דלאו עבודה היא, אלא גזה"כ.

(ב) **והרי הולכת אברים לכבש... ופסולה בזר- ע' שפת אמת** שהביא מה שהק' **המשל"מ** (פסוהמ"ק א', כ"ב) מכאן על מש"כ הרמב"ם (שם כ"ז) דאם זרק או הוליך הזר דם דנפסל הזבח, ומשמע מדבריו דאם הקטיר זר האברים אין הזבח נפסל, וכאן משמע דגם בהקטרת זר נפסל. וכ' השפ"א דלק"מ, דאין ביאור הגמ' כאן דנפסל הזבח, רק דההקטרה פסולה, אבל הזבח לא נפסל אפי' אם לא הקטיר האברים כלל.

(ג) **הולכה ברגל שמה הולכה או לא- כ' הקרן** אורה דלכאור' שאלת הגמ' הוא אם קיים מצות הולכה גם בהולכה שלא ברגל, וממילא גם יכול לפסול הקרבן ע"י מחשבת שלא לשמה וכדו' בהולכה, או לא שמה הולכה, ואינו יכול לפסול ע"י מחשבה בהולכה שלא ברגל. וגם נפק"מ אם עשה כל ההולכה שלא ברגל, אם קיים מצות הולכה בכלל (וכ' דנתבאר בהמשך הסוגיא אם צריך שיהי' כל ההולכה ברגל על הצד דצריך הולכה ברגל). אלא דהק' על מה שפי' רש"י ותוס' דא"י נפק"מ אם נעשה ההולכה שלא ברגל ע"י זר, דלכאור' ממ"נ פסול, דאם הוי הולכה, מיפסל ע"י זר, ואם לא הוי הולכה, הרי לא קיים מצות הולכה. וכ' דאולי יהי' נפק"מ אם אמרי' דבהולכה שלא ברגל מהני תיקון, והולכה פסולה בזר לא מהני תיקון, אבל ק' לומר כן, דהא עדיין לא פשטה הגמ' אם שייך לתקן הולכה שלא ברגל או לא. וע' **במשנה למלך** (פסוהמ"ק א', כ"ג) דהאריך בענין זה, אם צריך שיהי' כל ההולכה ברגל על הצד דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה.